พโชค พงษ์พานิช
ผู้จัดการ
ซิฟิคเมล็ดพันธุ์ จำกัด

การพัฒนาสายพันธุ์ และ การตลาดทานตะวัน

Sunflower (Helianthus Annuus L.) หรือ **ทานตะวัน** เป็นพืชน้ำมันที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของโลก รองจากถั่วเหลือง ฝ้าย ถั่วลิสงและเรพซีด ซึ่งผลผลิตทานตะวันทั่วโลกมีประมาณ 22-25 ล้านตันต่อปี โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมากอยู่ในอาร์เจนตินา ยุโรปตะวันออก ประชาคมยุโรป จีน อเมริกา ตุรกี และอินเดีย เป็นต้น

ทานตะวันมีทั้งชนิดที่ใช้สกัดน้ำมัน และที่ใช้บริโภคเมล็ดในรูปขนมหรือของว่าง โดยน้ำมันทานตะวันจัดเป็นน้ำมันคุณภาพสูง และใช้ในอุตสาหกรรมหลายชนิด เช่น ปลากระป๋อง หรือผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอีกหลายอย่าง เช่น เนยเทียม สบู่ เครื่องสำอาง สี น้ำมันหล่อลื่น เป็นต้น นอกจากนั้นกากทานตะวันยังใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เช่นเดียวกับกากถั่วเหลือง

น้ำมันทานตะวันมีคุณภาพสูงประกอบด้วย กรดไขมันไม่อิ่มตัวสูงถึงร้อยละ 90 โดยเฉพาะกรดโอลีอิก(Oleic acid) และ กรดลีโนลิอิก(Lenoleic acid) ซึ่งเป็นประโยชน์ในการช่วยลดไขมันในเส้นเลือด และประกอบไปด้วยวิตามินเอ, ดี, อี และ เค เป็นต้น จึงทำให้ทานตะวันเป็นน้ำมันที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง

ทานตะวันยังนับเป็นพืชที่มีความสวยงามเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะเวลาช่วงดอกบาน พื้นที่ปลูกทานตะวันที่เป็นผืนใหญ่ติดต่อกันสามารถใช้ประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว และการเลี้ยงผึ้ง โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรจากกิจกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ทานตะวันยังเหมาะสำหรับปลูกเป็นพืชรุ่นที่ 2 รองจากพืชหลัก ภายในเดือน สิงหาคม - ตุลาคม ของทุกปี เป็นพืชที่สร้างโอกาสแก่เกษตรกร และทานตะวันยังเป็นพืชที่ทนแล้งกว่าพืชรุ่น 2 ชนิดอื่นๆ การดูแลรักษาก็ค่อนข้างง่าย ไม่ค่อยมีโรคและแมลงรบกวน ทำให้เกษตรกรลดความเสี่ยงในการปลูกพืช

การปลูกทานตะวันในเมืองไทย

ในประเทศไทย เริ่มมีการส่งเสริมการปลูกทานตะวันมาตั้งแต่ปี 2528 จนถึงปัจจุบัน จากพื้นที่ 400 ไร่ ในช่วงแรกๆก็เพิ่มขึ้นเป็นหลายแสนไร่ในปัจจุบัน ทานตะวันในเมืองไทยมีพื้นที่ปลูกอยู่ในหลายจังหวัด ที่สำคัญได้แก่ ลพบุรี สระบุรี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สระแก้ว นครราชสีมา และเขตจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น ตาก และพะเยา เป็นต้น โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี และสระบุรี เพียงแค่ทั้ง 2 จังหวัดนี้ก็มีพื้นที่ปลูกรวมกันกว่า 60 % ของพื้นที่รวมทั้งประเทศแล้ว

การตลาดและความต้องการเมล็ดทานตะวัน

ความต้องการใช้น้ำมันทาน
เพื่ออุตสาหกรรมปลากระป๋อง และการ
เพิ่มขึ้นมากทุกปี โดยเฉพาะประเทศไทย
ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปกลุ่มประ
ประชาคมยุโรปเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งมี
ต้องการใช้น้ำมันทานตะวันในอุตสาห
ปลากระป๋องเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง
ต้องการบริโภคน้ำมันทานตะวันในครัว
เพิ่มขึ้น ในปี 2547 มีการนำเข้าน้ำมันทา
กว่า 7,000 ตัน นับเป็นมูลค่าประมาณ 25
บาท ในขณะที่ปี 2548 จนถึงเดือนพฤษ
มีการนำเข้ามากว่า 9,000 ตัน เป็นมูลค่า
ล้านบาท และถ้ารวมถึงกากทานตะวันที่
มาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ที่มีการ
ปริมาณปีละเป็นหมื่นตัน ซึ่งแสดงให้เห็น
ผลิตทานตะวันในประเทศไทยยังไม่
ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมต่
ประเทศ โดยในสองสามปีที่ผ่านมาก
ทานตะวันในประเทศสามารถให้ผลผ
เพียงประมาณ 25,000-35,000 ตันเท่า
พื้นที่ปลูกทานตะวันสามารถส่งเสริมและ
การเพาะปลูกออกไปได้อีกถึง 1 ล้านไร่
ผลิตเมล็ดทานตะวันประมาณปีละ 1
ตันสนองความต้องการของภาคอุตสา
ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่าย
หน่วยงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อ
ทางเลือกให้กับเกษตรกรในการเลือกพืช
รุ่นสองที่ปริมาณน้ำฝนน้อยดีกว่าปล่อย
ว่างเปล่า และเป็นการลดการนำเข้าและ
รายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

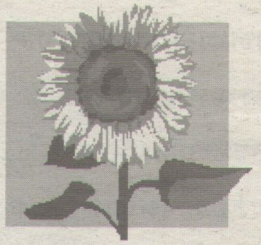

● ทุ่งทานตะวันบานสะพรั่ง

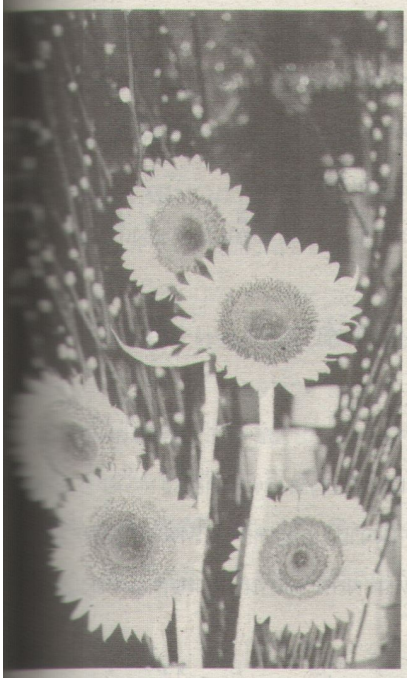

การตลาดและราคารับซื้อ

จากการที่ผลผลิตของทานตะวันในบ้านเรา มีน้อยกว่าความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ราคารับซื้อเมล็ดทานตะวันตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมาราคารับซื้อหน้าโรงงาน เช่น บริษัทธนากรฯ อยู่ในระดับ 9-11 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2545 ราคาเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง10.75-13.20 บาทต่อกิโลกรัม ปี2546 อยู่ในระดับ 10.70-11.80 บาทต่อกิโลกรัม และปี 2547 เพิ่มสูงขึ้นเป็น 11.25-12.0 บาทต่อกิโลกรัม ทั้งนี้คาดการณ์ว่าในปี 2548 ราคารับซื้อหน้าโรงงานจะอยู่ในช่วง 12.30-13.8 บาทต่อกิโลกรัม และโรงงานน้ำมันพืชที่สำคัญๆจะรับซื้อเมล็ดทานตะวันทั้งหมด ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ภาคอุตสาหกรรมเป็นห่วงคือผลผลิตจะได้ไม่พอกับความต้องการใช้ ซึ่งเป็นโอกาสดีสำหรับเกษตรกรที่จะไม่มีความเสี่ยงในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากความต้องการเมล็ดทานตะวันยังทีสูงในขณะที่การเพาะปลูกในปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตได้มากเท่าความกับความต้องการ

ด้านการผลิต

ปัจจุบันเกษตรกรปลูกทานตะวันได้ผลผลิต 150-200 กิโลกรัมต่อ/ไร่ ในสภาพการปลูกโดยปกติทั่วไป บริษัทแปซิฟิคเมล็ดพันธุ์ จำกัด พยายามส่งเสริมและใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรให้สูงกว่า 250 ก.ก./ไร่ ในอนาคต นอกจากนั้นบริษัทแปซิฟิคเมล็ดพันธุ์ จำกัด ยังได้พัฒนาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและมีดอกสวยงามนำมาใช้เพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองไทย

แปซิฟิค เมล็ดพันธุ์

นอกจากพันธุ์แปซิฟิค 33 แล้ว บริษัทฯได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกทานตะวันพันธุ์ใหม่ คือ แปซิฟิค 44 และ แปซิฟิค 55 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงมาก ดอกมีขนาดใหญ่ จานดอกและกลีบดอกสวยงาม ซึ่งคาดหวังว่าจะช่วยให้สามารถพัฒนาศักยภาพเกษตรกรไทย ให้สามารถผลิตเมล็ดทานตะวันได้ทัดเทียมกันกับประเทศผู้ปลูกทานตะวันหลักๆในอนาคตได้เป็นอย่างดี